

Міністерство охорони здоров'я України
ДЗ "Дніпропетровська медична академія МОЗ України"

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
з підготовки навчально-методичних матеріалів
для затвердження в МОН України, МОЗ України
та ДУ "ЦМК з ВМО МОЗ України"

Затверджено на засіданні ЦМК ДЗ "ДМА"
протокол № 4 від 26.02.2013р.

“Методичні поради з підготовки навчально-методичної літератури для затвердження в МОН, МОЗ України, ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” створені на підставі нормативних матеріалів та досвіду професорсько-викладацького складу ДЗ “ДМА МОЗ України””.

Упорядники: перший проректор ДЗ “ДМА МОЗ України” член-кор. НАМН України, професор Т.О. Перцева, завідувач навчально-методичним кабінетом, доцент Г.В. Горбунова.

Видання підручників, навчальних посібників та інших матеріалів з організації навчального процесу є одним із показників, за якими МОЗ України проводить Рейтинг вузів (показник: кількість виданих з грифами МОН України, МОЗ України та ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” на 100 осіб професорсько-викладацького складу, які працюють у штаті академії).

Алгоритм дій з підготовки навчально-методичної літератури такий:

1. Впевнитися у актуальності обраної тематики навчально-методичного видання: підручник, навчально-методичний та методичний посібник, словник, метод рекомендації та інші.
Наприклад:
 - немає підручника, керівництва до практичних занять;
 - є підручник, але до нього не увійшли розділи, передбачені новою навчальною програмою дисципліни;
 - з'явилися нові наукові матеріали, які необхідно занести до навчального плану за рахунок 15% змін, дозволених для ВМ(Ф)НЗ та інші.
2. Впевнитись, що аналогічні навчально-методичні матеріали не включені до “Оперативного тематичного плану видання навчальної та навчально-методичної літератури для вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладів II-IV рівнів акредитації МОЗ України на ... рік” в ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” треба:
 - ознайомитись з таким планом видання ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України”;
 - уточнити інформацію на опорній кафедрі;
 - обговорити це питання на семінарі, нараді завідуючих опорних кафедр зі своєї дисципліни та інші джерела.
3. Якщо аналогічний навчально-методичний посібник готує інший вуз, а у Вас зібрані матеріали для такого ж посібника, треба спробувати вирішити питання про спільний випуск навчально-методичного посібника з грифом ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України”.
4. Використовуйте усі можливості для участі у колективі авторів при випуску нових або перевиданих підручників та іншої навчально-методичної літератури.
5. Види навчально-методичних матеріалів для затвердження в МОН України, МОЗ України та ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” (підручники, посібники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, практикуми, збірники, словники, розмовники, довідники, біографічні довідники, бібліографічні довідники, монографії, як паперові так і на електронних носіях) та відеофільми. Вимоги до їх створення перелічені у Наказі МОН України “Щодо видання навчальної літератури для вищої школи” № 588 від 27.03.2008р. (додаток 1).
6. Якщо Ви підготували навчально-методичний посібник самостійно (особисто або з колективом кафедри), то треба:
 - обговорити методичні матеріали на засіданні кафедри (номер протоколу, дата), отримати 2 зовнішні рецензії (інших вузів України);

- обговорити методичні матеріали на засіданні предметно-методичної комісії (№ протоколу, дата);
 - внести питання на розгляд ЦМК ДЗ “ДМА МОЗ України” (додаток 2). В архіві ДЗ “ДМА МОЗ України” залишаються по одному примірнику рецензії та лист авторів про розгляд матеріалів на ЦМК ДЗ “ДМА МОЗ України”;
 - після затвердження на ЦМК ДЗ “ДМА МОЗ України” потрібно отримати "Витяг з протоколу ЦМК ДЗ “ДМА МОЗ України” у навчально-методичному кабінеті академії (додаток 3);
 - оформити листа на бланку академії до ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” за особистим підписом ректора академії, академіка НАМН МОЗ України, професора Г.В.Дзяка (додаток 4).
7. Відправити (або відвести) усі оформлені матеріали згідно з вимогами (додаток 5) до ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” за адресою: 01001, м.Київ, вул. Трьохсвятительська, 4-А, тел/факс (044) 229-19-45, директору Вітенку Івану Семеновичу.
 8. Розгляд Ваших методичних матеріалів - це процес, при якому можливе нове рецензування, внесення зауважень, їх виправлення, внесення додаткової інформації, передрукування, тощо.
 9. Документом, який підтверджує досягнення кінцевого результату, є отримання з МОН України (додаток 6,7), МОЗ України або ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” листа (додаток 8,9), ксерокопію якого треба щойно подати до навчально-методичного кабінету академії.
 10. Після видання по 2 прим. “Методичного посібника” надати до ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” та навчально-методичного кабінету ДЗ “ДМА МОЗ України”, 5 прим. - до бібліотеки ДЗ “ДМА МОЗ України”.

Склала: зав. навчально-методичним кабінетом

ДЗ “ДМА МОЗ України”, доцент Горбунова Г.В.

Пропозиції до "Оперативного тематичного плану видання навчально-методичної літератури з грифом ЦМК МОЗ України" на наступний рік надаються до навчально-методичного кабінету академії до 20 жовтня поточного року за схемою:

№ п/п	Автори (прізвище, ініціали)	Повна назва видання	Вид видання (підручник, навчально-методичний посібник)	Мова	Обсяг, не менш 5 обл.-вид. арк. (120 стор.)	Тираж (прим.)	Квартал, видання	Для кого призначено

До "Пропозицій до оперативного тематичного плану видання навчально-методичної літератури з грифом ДУ “ЦМК МОЗ України” обов'язково додаються: у **концепції** обґрунтовується актуальність проблеми (необхідність видання навчальної книги, її наявність, відповідність сучасним вимогам, фізична та моральна застарілість), формується цільове призначення, визначаються новизна та оригінальність запропонованої книги, наводяться результати практичної перевірки трактувань, на яких буде ґрунтуватися подання матеріалу, характеризується форма, загальний обсяг, кількість люстрацій, повідомляється термін готовності рукопису, у **плані-проспекті** реферативно повідомляється зміст розділів і тем (параграфів) майбутньої книги з визначенням їх обсягу. В **анотації** (обсягом не більше 600 друкарських знаків) автор подає відомості про себе, ознаки змісту, які характеризують наукове та практичне значення книги, його відмінність від інших, близьких за тематикою та цільовими призначенням. **Обґрунтування** в електронному виді необхідно направити до навчально-методичного кабінету ДЗ “ДМА МОЗ України” до **20 жовтня щорічно**.

- Примітка: після виходу в світ навчально-методичної літератури необхідно надсилати до ДУ “ЦМК з ВМО МОЗ України” їх контрольні примірники для проведення щорічного аналізу виданої літератури ВМ(Ф)НЗ до наради ректорів.

НАКАЗ

27.06.2008 р.

м. Київ

№ 588

Щодо видання навчальної літератури для вищої школи

На виконання рішення підсумкової колегії Міністерства освіти і науки "Вища освіта України — європейський вимір: стан, проблеми, перспективи" (№ 3/1-4 від 21 березня 2008 року) та з метою підвищення якості навчальної літератури для вищих навчальних закладів, уніфікації вимог до змісту, обсягу навчальної книги, запровадження прозорих процедур у практику надання грифів підручникам і навчальним посібникам

НАКАЗ У Ю:

1. Затвердити Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів та тимчасовий Порядок надання навчальній літературі грифів Міністерства освіти і науки України (додатки 1, 2).
2. Рекомендувати ректорам (директорам) підвідомчих вищих навчальних закладів:
 - 2.1. Розробити та запровадити порядок попереднього розгляду навчальної літератури, яку пропонується видати з відповідним грифом міністерства, обґрунтуванням доцільності видання та визначенням офіційних рецензентів.
 - 2.2. Головам науково-методичних комісій з вищої освіти при проведенні експертизи і прийнятті рішення про доцільність видання навчальної книги з відповідним грифом міністерства керуватися такими критеріями:
 - відповідність сучасним педагогічним технологіям і вимогам до навчальної книги;
 - науково-методичний рівень і оригінальність;
 - забезпеченість навчальної дисципліни відповідною сучасною україномовною літературою.
4. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (Завалевський Ю.І.):
 - 4.1. Забезпечити дієвий контроль за прозорістю процедури проходження та якістю матеріалів, наданих вищими навчальними закладами і видавництвами для отримання грифів.
 - 4.2. Запровадити до 1 вересня 2009 року єдиний реєстр навчальної літератури, якій надані грифи "підручник", "навчальний посібник". Регулярно публікувати в газеті "Освіта України" перелік навчальних книг, яким надані відповідні грифи.
 - 4.3. При формуванні річних планів видання навчальної літератури, визначати ті книги, що мають бути видані першочергово. Затверджені міністерством плани видань навчальної літератури доводити до відома навчальних закладів, науково-методичних комісій, видавництв та розміщувати на сайті міністерства.
5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра В.Д. Шинкарука.

Міністр

І.О. Вакарчук

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників
для вищих навчальних закладів**

Методичні рекомендації розроблені з урахуванням законів України "Про видавничу справу", "Про вищу освіту", Державного стандарту України "Видання. Основні види. Терміни та визначення", якими необхідно керуватися під час підготовки підручників та навчальних посібників.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Підручники та навчальні посібники — основні книги для навчальної діяльності студентів. Підручник — навчальне видання, що містить систематизоване викладення навчальної дисципліни, відповідає програмі дисципліни та офіційно затверджене як такий вид видання. Навчальний посібник — навчальне видання, що частково або повністю замінює або доповнює підручник та офіційно затверджене як такий вид видання. Вони затверджуються Міністерством освіти і науки як нормативні видання з відповідним грифом. Присвоєння грифа означає, що підручник або навчальний посібник відповідає встановленим вимогам, зокрема, змісту навчальної програми дисципліни, дотримання умов щодо обсягу, належне технічне оформлення.

При створенні підручників та навчальних посібників необхідно враховувати наступне:

- навчальні книги повинні мати високий науково-методичний рівень, містити необхідний довідковий апарат;
- підручники та навчальні посібники мають бути написані в доступній формі, навчальний матеріал має бути пов'язаний з практичними завданнями, в книзі повинні просліджуватися тісні міжпредметні зв'язки.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ КНИГИ

Структура підручників та навчальних посібників:

- зміст (перелік розділів);
- вступ (або передмова);
- основний текст;
- питання, тести для самоконтролю;
- обов'язкові та додаткові задачі, приклади;
- довідково-інформаційні дані для розв'язання задач (таблиці, схеми тощо);
- апарат для орієнтації в матеріалах книги (предметний, іменний покажчики).

2.1. Зміст

Зміст — це перелік заголовків рубрик у книзі. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки у тексті. Скорочувати заголовки у змісті або давати їх в іншій редакції порівняно із заголовками у тексті не дозволяється.

До змісту, як правило, необхідно включати всі заголовки рукопису, за винятком підзаголовків, розташованих у підбір з текстом.

Позначення ступенів прийняття рубрикації ("частина", "розділ", "параграф" та їхні порядкові номери) пишуться в один рядок з відповідними заголовками і відділяються від них крапкою.

Всі заголовки у змісті починаються з прописної літери без крапки на кінці. Останнє слово кожного заголовка з'єднується крапками з відповідним номером сторінки у правому стовпчику змісту. Номер сторінок у змісті рекомендується проставляти простим олівцем.

2.2. Вступ (передмова)

Вступ (передмова) у навчальній книзі повинен відповідати таким основним вимогам: характеризувати роль та значення дисципліни (виду занять) у підготовці фахівця, показувати місце даного курсу (його частин) серед інших дисциплін, містити формулювання основних задач, що стоять перед студентом при вивченні навчальної дисципліни. Обсяг передмови — 0,1–0,2 авт. арк.

2.3. Основний текст

Основний текст підручника (навчального посібника) — це дидактично та методично оброблений і систематизований автором навчальний матеріал.

Викладання матеріалу в навчальній книзі повинно відрізнятися об'єктивністю, науковістю та чіткою логічною послідовністю. Композиція підручника, подання термінів, прийоми введення до тексту нових понять, використання засобів наочності повинні бути направлені на те, щоб передати студенту певну інформацію, навчити його самостійно користуватися книгою, захопити його, викликати інтерес до предмета, що вивчається.

2.4. Питання, тести, задачі, завдання

Питання та завдання (для самоперевірки та контролю засвоєння знань) у навчальній книзі дозволяють забезпечити більш ефективне опрацювання студентом навчального матеріалу у процесі самостійної роботи. Такі контрольні питання та завдання, що розміщуються наприкінці кожної структурної частини книги (глави, параграфа), мають сприяти формуванню практичних прийомів і навичок логічного мислення.

Необхідно пам'ятати, що методично вірно поставлені питання та завдання є запорукою того, що процес засвоєння знань у ході самостійної роботи з книгою приведе до їх практичного застосування. У ході виконання контрольних завдань бажано передбачити використання обчислювальної техніки, аудіовізуальних засобів навчання, забезпечити умови обов'язкового використання нормативної та довідкової літератури.

Під час написання навчальних книг необхідно орієнтувати студента на активну пізнавальну діяльність, самостійну творчу працю та вміння розв'язувати задачі. У кожному підручнику, посібнику мають бути приклади, питання, задачі.

2.5. Ілюстрація у навчальній книзі

Вибір виду ілюстрацій залежить від мети, яку ставить перед собою автор. Можна сформулювати такі загальні рекомендації авторам по ілюструванню навчальних книг:

— ілюстрації мають використовуватися тільки у тих випадках, коли вони розкривають, пояснюють або доповнюють інформацію, що міститься у книзі. Наявність їх дозволяє авторам передати більш чітко, точно та образно програмні матеріали, що викладаються;

— вигляд ілюстрацій має відповідати ступеню підготовленості студентів. Так, у підручниках для студентів молодших курсів ілюстрації мають відрізнятися більшою образністю, ніж ілюстрації для студентів старших курсів, які можуть вільно читати креслення та складні схеми;

— під час підготовки ілюстрацій слід враховувати можливість відтворення їх типографією та інші фактори. Ось чому на цьому етапі важливою є спільна робота автора та редактора. Автор повинен чітко уявляти, як буде виглядати майбутнє видання;

— ілюстрації у вигляді схем не повинні повторювати матеріалу основного тексту або містити зайву інформацію, що відволікає читача від засвоєння теми;

— подані в підручниках та посібниках технічні креслення, що пояснюють устрій та принципи роботи машин, їх механізмів та вузлів, не повинні містити малозначущих подробиць;

— однотипні ілюстрації у підручнику мають бути виконані однією технікою;

— при поданні статистичних даних доцільно використовувати графіки та діаграми, які є ефективним засобом передачі інформації між величинами і явищами, що вивчаються;

— доцільно використовувати кольорові ілюстрації, які не тільки збагачують інформацію, а й акцентують увагу читачів на основних ідеях ілюстрованого матеріалу.

2.6. Бібліографічний опис

У підручниках (навчальних посібниках) мають бути приведені джерела, з яких отримано фактичний матеріал, що вказується у відповідних посиланнях та у бібліографічному списку.

У підручниках (посібниках) необхідно використовувати лише дані, допущені до опублікування у відкритому друці.

У розділі "Бібліографічний список" підручника (посібника) необхідно вказати основну використану та рекомендовану літературу для поглибленого вивчення курсу.

Основними елементами бібліографічного опису є прізвище автора, назва твору, місце випуску, назва видавництва, рік випуску, кількість сторінок. Бібліографічні посилання необхідно давати на останнє видання даного твору або зібрання творів.

2.7. Показчики

Показчики мають стати обов'язковим структурним елементом підручників та навчальних посібників. Вони полегшують користування книгою. До предметного показчика необхідно включати основні терміни і поняття, що зустрічаються у книзі, а до іменного — прізвища та ініціали тих осіб, відомості про яких можна знайти в книзі. Поруч з терміном у предметному показчику або прізвищем у іменному показчику через кому проставляються номери сторінок, на яких цей термін або прізвище зустрічаються.

Терміни у предметному показчику та прізвища в іменному показчику пишуться в один стовпчик та розташовуються строго в алфавітному порядку.

Групу термінів або прізвищ, що починаються з однієї літери, відділяють від наступної групи пробілом.

2.8. Додатки

Додатки є важливим засобом збагачення змісту навчальної книги. У вигляді додатків доцільно давати різні матеріали, що доповнюють або ілюструють основний текст. Додатки за своїм характером та змістом повинні стосуватися всієї книги в цілому або її окремих частин, а не окремих часткових питань. Не допускається включати додатки, що не мають безпосереднього відношення до теми книги.

3. ОБСЯГ НАВЧАЛЬНИХ ВИДАНЬ

Обсяг навчальної книги визначається в авторських аркушах.

Авторським аркушем називається одиниця обсягу літературного твору, що дорівнює 40 тис. друкованих знаків. Друкованими знаками вважаються всі видимі друковані знаки (літери, розділові знаки, цифри тощо) та кожен пробіл між словами.

У практичній роботі на попередньому етапі автор може брати за один авторський аркуш 22 сторінки комп'ютерного тексту, надрукованого через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman № 14 на стандартному аркуші формату А4.

Обсяг підручників та навчальних посібників повинен визначатися кількістю годин за навчальним планом, що відводиться на вивчення дисципліни, реальним бюджетом часу студента для самостійного вивчення навчального матеріалу та продуктивністю засвоєння інформації студентом.

Обсяг навчального видання рекомендується визначати за формулою:

$$V_{п/пп/} = K_{п/пп/} \cdot 0,14 \cdot (T_a + T_{спр}).$$

де $V_{п/пп/}$ — обсяг підручника (навчального посібника) в авторських аркушах;

$K_{п/пп/}$ — коефіцієнт виду видання:

підручника / K_p /, навчального посібника / $K_{пп}$ /.

Для підручника $K_p = 1$, а для навчального посібника $0,5 < K_{пп} < 1$. Величина $K_{пп}$ визначається тією часткою навчальної програми, яку замінює або доповнює навчальний посібник.

Наприклад, автори планують написати навчальний посібник, який на їхню думку, буде замінювати приблизно 50% існуючого підручника. У цьому випадку $K_{пп} = 0,5$. Якщо підручника немає, а автори створюють навчальний посібник, що забезпечує 70% програми, то $K_{пп} = 0,7$ і т.д.

$0,14$ /авт. арк./год/ — коефіцієнт, що враховує продуктивність засвоєння 1 авт. арк. навчальної інформації студентом за одну годину самостійної роботи з літературою, розв'язання задач, прикладів тощо.

T_a — кількість годин у навчальному плані, відведених на дисципліну для аудиторних занять;

$T_{спр}$ — кількість годин у навчальному плані, відведених для самостійної роботи студентів.

При наявності підручників з дисципліни навчальні посібники слід випускати для доповнення або заміни на основі нових методичних підходів будь-якої частини підручника, не допускаючи його дублювання.

Підготовка та випуск навчальних книг, які орієнтовані на активізацію самостійної творчої роботи студента, на формування професійно значущих умінь дозволяють створити необхідні умови для успішної навчальної діяльності.

ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК

надання навчальної літератури грифів Міністерства освіти і науки України

Цей Порядок визначає систему організаційної та науково-методичної роботи Міністерства освіти і науки України щодо оцінки науково-методичного рівня навчальних видань, офіційного підтвердження доцільності їх використання у навчально-виховному процесі в навчальних закладах України. Він ґрунтується на положеннях і нормах Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про видавничу справу", "Про наукову і науково-технічну експертизу", "Про авторське право і суміжні права" та інших нормативно-правових актах, що регламентують діяльність Міністерства освіти і науки України щодо науково-методичного забезпечення системи освіти України.

1: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Офіційне визнання відповідності навчальної і навчально-методичної літератури вимогам державних стандартів освіти, навчальних планів і програм, інших нормативних документів, що регламентують зміст освіти, реалізується через процедуру надання Міністерством освіти і науки України відповідного Грифа (далі — Гриф).
- 1.2. Гриф Міністерства освіти і науки України надається таким навчальним виданням.
 - 1.2.1. **Підручникам** — навчальним виданням, які систематизовано відтворюють зміст навчальної дисципліни відповідно до офіційно затвердженої навчальної програми;
 - 1.2.2. **Навчальним посібникам** — навчальним виданням, які доповнюють або частково замінюють підручник у викладі навчального матеріалу з певної дисципліни;
 - 1.2.3. **Навчально-наочним посібникам** — навчальним виданням, які містять ілюстративно-наочні матеріали, що сприяють вивченню і викладанню дисципліни, засвоєнню їх змісту.
 - 1.2.4. **Навчально-методичним посібникам** — навчальним виданням з методики викладання навчальних дисциплін;
 - 1.2.5. **Хрестоматіям** — навчальним виданням літературно-художніх, історичних, наукових, мистецьких чи інших творів або їх частин, які є об'єктом вивчення певної навчальної дисципліни відповідно до офіційно затвердженої навчальної програми;
 - 1.2.6. **Словникам, енциклопедіям і довідникам** — навчальним виданням довідкового характеру, які містять упорядкований перелік відомостей про певну галузь знань або мовні одиниці (слова, словосполучення, фрази, терміни, поняття тощо);
- 1.3. Міністерство освіти і науки України встановлює два види Грифів:
 - "Затверджено Міністерством освіти і науки України";
 - "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України".

- 1.4. Гриф "Затверджено Міністерством освіти і науки України" надають за результатами експертизи підручникам, які попередньо були видані як навчальні посібники і отримали схвальні відгуки фахівців.
- 1.5. Гриф "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" надають за результатами експертизи усім іншим видам навчальної і навчально-методичної літератури. Рішення про надання Грифів "Затверджено" і "Рекомендовано" приймає заступник міністра на підставі висновку комісії НМР міністерства.
- 1.6. Текст Грифа містить також таку інформацію про призначення навчального видання: вид навчального видання, адресацію використання (тип навчального закладу відповідно до освітнього або освітньо-кваліфікаційного рівня, напрям підготовки або спеціальність). Він зазначається на титульному аркуші під назвою навчального видання. На звороті титульного аркуша вказують вихідні дані документа, на підставі якого прийнято рішення про надання Грифа (номер і дата листа міністерства, а також номер і дата протоколу комісії НМР міністерства, на підставі якого було прийняте рішення про надання Грифа).
- 1.7. До Планів випуску навчальної літератури Міністерства освіти і науки України за державне фінансування можуть уноситися лише навчальні видання, які отримали відповідний Гриф.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРТИЗИ НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 2.1. Для одержання Грифа вищий навчальний заклад, видавництво або інша установа чи організація, яка здійснюватиме видання книги звертається з листом-клопотанням про проведення експертизи до Міністерства освіти і науки України;
- 2.2. У листі-клопотанні зазначають: повну назву навчальної книги, автора (авторів), вид та адресацію навчального видання (кому адресована книга, тип навчального закладу відповідно до освітнього чи освітньо-кваліфікаційного рівня, спеціальність), відповідність навчальній програмі із зазначенням дисципліни, для якого призначене видання, джерела фінансування видання, навчальної книги. До листа додають:
 - попередньо відредагований рукопис, підготовлений державною мовою;
 - рецензії на рукопис двох-трьох фахівців;
 - відповідь автора (авторів) на зауваження рецензентів;
 - висновок фахового редактора (якщо рукопис подає видавництво), у якому дається оцінка якості рукопису, його відповідність навчальній програмі, зазначається актуальність та оригінальність навчальної книги;
 - витяг з протоколу рішення Вченої ради навчального закладу з рекомендацією рукопису підручника (навчального посібника) до друку, програма дисципліни, копія навчального плану;
 - відомості про авторів (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання, місце роботи, посада, контактний телефон);
 - обґрунтування доцільності видання навчальної книги.
- 2.3. Після реєстрації поданих матеріалів в Інституті інноваційних технологій і змісту освіти їх надсилають у тижневий термін до відповідної комісії Науково-методичної ради міністерства, яка протягом одного місяця проводить експертизу рукопису (в окремих випадках термін експертизи може бути продовжений керівником відділення НМР, до якого належить комісія) і вносить рішення про доцільність його видання з відповідним грифом.
- 2.4. Після прийняття комісією рішення щодо поданого рукопису голова комісії у тижневий строк повертає до Інституту інноваційних технологій і змісту освіти розглянуті матеріали разом із впискою з протоколу засідання комісії. У разі прийняття комісією негативного рішення подається вмотивований висновок із зазначенням причин відмови в наданні Грифа. У таких випадках на вимогу замовника може призначатися додаткова незалежна експертиза. Розгляд її матеріалів повторно здійснює комісія Науково-методичної ради під контролем Бюро відповідного відділення, її рішення є остаточним.

3. ПОРЯДОК СКАСУВАННЯ ГРИФА

- 3.1. У разі неякісної редакційної підготовки навчального видання або його поліграфічного виконання, переробки тексту оригіналу, недостовірного перекладу, що призвело до пониження його наукового і науково-методичного рівня та якості, наданий Гриф може бути скасований.
- 3.2. Відмова автора, видавця доопрацювати рукопис відповідно до зауважень експертів або висновку комісії дає підстави на скасування наданого раніше Грифа.
- 3.3. Редакція Грифа не може самостійно змінюватися видавцем чи автором книги. У разі спотворення тексту Грифа він скасовується Міністерством освіти і науки України. Порядок скасування наданого Грифа такий самий, як і його надання. Скасування здійснюється за рішенням Міністерства освіти і науки на підставі висновку комісії Науково-методичної ради або бюро відповідного відділення.
- 3.4. Усі спірні питання щодо надання Грифа розглядає бюро відповідного відділення Науково-методичної ради або спеціально створені комісії.

4. ТЕРМІН ДІЇ ГРИФА

- 4.1. Термін дії наданого Грифа Міністерства освіти і науки України — 5 років з дня прийняття відповідного рішення. Якщо за цей час навчальна книга не видавалася, то Міністерство освіти і науки України обов'язково має підтвердити раніше наданий Гриф.
- 4.2. Дія наданого Грифа не поширюється на доповнені або перероблені більш як на 25 відсотків перевидання навчальної літератури, якщо вони здійснюються навіть у термін дії Грифа. У такому разі підготовленому до перевидання рукопису необхідно пройти експертизу комісії Науково-методичної ради і підтвердити раніше наданий Гриф.
- 4.3. Після завершення терміну дії Грифа навчальному виданню необхідно пройти нове затвердження з метою встановлення відповідності вимогам державних стандартів освіти, навчальних планів і програм.

**Порядок підготовки і вимоги
щодо видання підручників і навчальних посібників співробітниками НМУ**
(затверджено рішеннями Вченої ради університету
(протоколи №5 від 18 січня 2008 р. та № 3 від 28 листопада 2008 р.)).

1. Включення до "Плану видання навчальної та навчально-методичної літератури" готових рукописів, зміст яких відповідає затвердженому МОЗ навчальному плану навчальним програмам з дисциплін і подані до методичного кабінету у вигляді рукописів на паперових і електронних носіях.
2. Рукописи подаються на розгляд Вченої ради з метою рекомендації на отримання рецензування грифу МОЗ чи МОН України НМУ та дозволу на друк після проходження рецензування при наявності не менше 2-х позитивних відгуків.
3. З метою включення до порядку денного Вченої ради для отримання рекомендації автори видань подають заявки вченому секретарю Вченої ради після узгодження і письмового дозволу голови Вченої ради, ректора НМУ, член-кореспондента АМН України, професора В.Ф. Москаленка.
4. У процесі редакційної підготовки і видання автори несуть відповідальність за відповідність підручників і навчальних посібників чинним нормативно-правовим документам стосовно видавничої діяльності, дизайн підручників та навчальних посібників, відсутність в книгах матеріалів та інформації неакадемічного змісту (в т.ч. реклами) та наявність логотипу НМУ.
5. В технічних умовах тендерної документації мають бути передбачені вимоги до видавництва щодо якості виготовлення підручників і навчальних посібників (тверда обкладинка, якісний папір, прошитий книжковий блок).
6. Питання про доцільність планування видання, його обсяг, закупівлю навчальної літератури, створеної фахівцями інших ВНЗ обговорюється комісією під головуванням проректора з науково-педагогічної роботи і виноситься на розгляд ректора.
7. Вважати обов'язковим попередній розгляд навчально-методичних видань, які надаються на Вчену раду НМУ для рекомендації на отримання грифу ЦМК з ВМО МОЗ України, на циклових методичних комісіях з відповідних дисциплін.
8. Повна відповідальність за відповідність змісту видання чинним нормативно-правовим документам покладається на авторів та рецензентів.

Голові ЦМК ДЗ "ДМА МОЗ України"
проф. Т.О. Перцевій
зав. каф. _____

ЗАЯВА

Прошу розглянути на засіданні ЦМК ДЗ "ДМА МОЗ України" та затвердити (вид видання) "(назва видання)", (авторський колектив, кількість сторінок видання) та рекомендувати його до видання з грифом Державної установи "ЦМК з ВМО МОЗ України".

Посібник розглянуто на засіданні кафедри _____ (протокол № ____, дата), на засіданні предметно – методичної комісії (протокол № ____, дата).

Рецензії (позитивні) додаються:

1. зав. кафедрою (назва кафедри, назва ВНМ(Ф)З України, доктора мед. наук, професора _____);
2. зав. кафедрою (назва кафедри, назва ВНМ(Ф)З України, доктора мед. наук, професора _____).

Зав. кафедрою _____ ДЗ "ДМА МОЗ України"
професор _____

(ПШБ)

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 2
ЗАСІДАННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ КОМІСІЇ ДЕРЖАВНОГО
ЗАКЛАДУ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ МОЗ УКРАЇНИ»
ВІД 27 листопада 2012 р.

СЛУХАЛИ: про затвердження та рекомендацію до друку з грифом ДУ «ЦМК з ВМО МОЗ України» навчально-методичного посібника «Догляд за хірургічними хворими», обсягом 130 сторінок, авторів: проф., д.м.н. Мунтян С.О., проф., д.м.н. Кришень В.П., проф., д.м.н. Дігтяр В.О., доцент, к.м.н. Гузенко Б.В., доцент, к.м.н. Харитонюк Л.М., к.м.н. Садовенко О.Г., к.м.н. Камінська М.О., к.м.н. Клімова О.В., як навчально-методичний посібник для студентів II курсу ВНМ(Ф)З України III-IV рівнів акредитації.

Рецензії:

- Завідувач кафедри хірургії № 2 ДУ «Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського» д.м.н., професор Ф.М. Ільченко – позитивна;
- Завідувач кафедри дитячої хірургії Донецького національного медичного університету ім. М. Горького д.м.н., професор І.П. Журило – позитивна;

УХВАЛИЛИ: затвердити навчально-методичний посібник «Догляд за хірургічними хворими» розробленого співробітниками кафедри загальної хірургії ДЗ «ДМА МОЗ України»: зав. кафедрою проф. Мунтян С.О., проф. Кришень В.П., доц. Гузенко Б.В.; співробітниками кафедри дитячої хірургії ДЗ «ДМА МОЗ України»: зав. кафедрою проф. Дігтяр В.О., доц. Харитонюк Л.М., к.м.н. Садовенко О.Г., к.м.н. Камінська М.О., Клімова О.В., для студентів II курсу ВНМ(Ф)З України III-IV рівнів акредитації для отримання дозволу до друку з грифом ДУ «ЦМК з ВМО МОЗ України».

Голова ЦМК ДЗ «ДМА МОЗ України»
член-кор. НАМН України,
професор

Т.О. Перцева

(печатка ДЗ «ДМА»)

(Друкується на бланку академії)

Директору Державної установи
«Центральний методичний
кабінет з ВМО МОЗ України»
Вітенко І.С.
вул. Трьохсвятительська, 4а,
01001, Київ, Україна

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» направляє для затвердження та отримання дозволу до друку з грифом ДУ «ЦМК з ВМО МОЗ України» навчально-методичного посібника «Догляд за хірургічними хворими» авторів: проф., д.м.н. Мунтян С.О., проф., д.м.н. Кришень В.П., проф., д.м.н. Дігтяр В.О., доцент, к.м.н. Гузенко Б.В., доцент, к.м.н. Харитонюк Л.М., к.м.н. Садовенко О.Г., к.м.н. Камінська М.О., Клімова О.В., як навчально-методичний посібник для студентів II курсу ВНМ(Ф)З України III-IV рівнів акредитації.

Додаток:

- 1.Рукопис навчального посібника, обсягом 130 стор. – 2 примірника
2. Витяг з протоколу ЦМК ДЗ «ДМА МОЗ України» № 2 від 27.11.2012р.
- 3.Рецензії – 2 примірника, позитивні.

Ректор ДЗ «ДМА МОЗ України»
академік НАМН України,
професор

Г.В. Дзяк

Про умови розгляду рукописів ЦМК з ВМО.

Для одержання грифа рукопис книги подавати до ЦМК з ВМО разом з листом-клопотанням за підписом керівника ВМ(Ф)НЗ, в якому вказати джерело фінансування видання навчальної книги. До листа додати:

1. Відредагований і повністю підготовлений до видання рукопис (авторський оригінал);
2. Дві зовнішні рецензії провідних фахівців ВМ(Ф)НЗ;
3. Відповіді авторів на зроблені зауваження, якщо такі є;
4. Висновок фахового редактора або редакторський висновок видавництва, у якому дається оцінка якості рукопису, його відповідність програмі, чим відрізняється дана навчальна книга від раніше виданих аналогічних підручників, посібників тощо;
5. Відомості про авторів (прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, учене звання, місце роботи, посада).

Остаточну експертизу поданої навчальної книги проводять незалежні експерти, які призначаються ЦМК з ВМО. Експерти дають оцінку відповідності рукопису державних стандартів освіти і програм, відзначають науковий рівень виконання, педагогічну доцільність і методичну цінність, складають висновок щодо якості рукопису.

Після одержання рецензії незалежних експертів Комісія з медицини і фармації Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України протягом одного місяця (в окремих випадках термін експертизи може бути продовжений) на підставі одержаних матеріалів робить висновок щодо доцільності надання їм відповідного грифа.

Після прийняття Комісією відповідного рішення щодо поданого рукопису ЦМК з ВМО протягом тижня готує дозвіл на видання. У разі прийняття Комісією негативного рішення подається мотивований висновок із зазначенням причин відмови в наданні грифа. При цьому на вимогу авторів може призначатися додаткова незалежна експертиза. Розгляд її матеріалів повторно здійснює Комісія з медицини і фармації Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України. Її рішення є остаточним.

У разі неякісної редакційної підготовки навчального видання або його поліграфічного виконання, переробки тексту оригіналу, недостовірного перекладу та т.і., що призвело до пониження їх наукового і науково-методичного рівня та якості, наданий гриф може бути скасованим.

Відмова авторів доопрацювати рукопис відповідно до зауважень експертів або висновку Комісії дає підстави на скасування наданого раніше грифа.

Зміст наданого грифа не може самочинно змінюватися видавцем, виробником, чи авторами книги.

Порядок скасування наданого грифа такий самий, як і його надання. Скасування здійснюється за рішенням Комісії з медицини і фармації Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України.

Термін дії наданого грифа - 5 років з дні прийняття відповідного рішення.

Дія наданого грифа не поширюється на доповнені перевидання навчальної літератури, якщо вони здійснюються навіть у термін дії грифа. У такому разі підготовленому до перевидання рукопису необхідно знову пройти експертизу.

Після завершення терміну дії грифа навчальному виданню необхідно пройти нове затвердження з метою встановлення відповідності вимогам державних стандартів освіти, навчальних планів і програм.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

01135, м. Київ, проспект Перемоги, 10, тел. (044) 486 2442, факс (044) 236 1049, ministry@mon.gov.ua

Від 24.02.12 № 11-2533

На № _____ від _____

Ректору Дніпропетровської
державної медичної академії
Дзяку Г.В.

Щодо надання грифа

Шановний Георгію Вікторовичу!

На Ваше прохання Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України розглянуло рукопис підручника "Медична психологія" (автори: Спіріна І.Д., Вітенко І.С., Марута Н.О., Напреенко О.К., Пшук Н.Г., Кожина Г.М., Вербенко В.А., Казакова С.С. та ін., під загальною редакцією Спіріної І.Д.), провело незалежну експертизу та схвалило його до видання за кошти університету з грифом "Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як підручник для студентів вищих навчальних закладів" накладом не менше 500 примірників.

На звороті титульного аркуша необхідно вказати, коли і ким надано гриф.

Контрольні примірники просимо надіслати на адресу: 03035, м. Київ, вул. Урицького, 36. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

З повагою,
Перший заступник Міністра

Є.М. Суліма

Нефьодова Р.А.
248-17-37

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

вул. М. Грушевського, 7, м. Київ, 01021, тел. (044) 253-61-94, E-mail: moz@moz.gov.ua
web:<http://www.moz.gov.ua>, код ЄДРПОУ 00012925

10.10.2010 № 23-01-25/181

На № _____ від _____

Ректору Національного
медичного університету
імені О.О.Богомольця
Москаленку В.Ф.

Шановний Віталію Федоровичу!

Міністерство охорони здоров'я України повідомляє, що поданий рукопис навчально-методичного посібника "Написання історії хвороби дітей з педіатрії та дитячих інфекційних хвороб" (за редакцією О.П. Волосовця, С.О. Крамарева) розглянутий на засіданні науково-методичної Комісії з медицини Міністерства освіти і науки України.

Комісія ухвалила рукопис до видання з грифом: "Рекомендовано Міністерством охорони здоров'я України як навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації" (протокол № 4 від 01.10.2010 р. засідання науково-методичної Комісії з медицини Міністерства освіти і науки України).

Просимо Вас зобов'язати авторів надіслати на адресу Центрального методичного кабінету з вищої медичної освіти МОЗ України (01001, м.Київ, вул.Трьохсвятительська, 4 А) редакторський висновок видавництва і контрольний примірник книги після її виходу в світ.

З повагою
Заступник Міністра

Співавторів: проф. Л.Р. Шостакович-
Корецька, Чергиньєв А.І.

В.Г. Дубініна

Вітенько 279 19 45

18

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені О.О. Богомольця

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

вул. Трьохсвятительська, 4А, м. Київ, 01001 тел. / факс (044) 279-19-45;
E-mail: cmkvm@ukr.net, код ЄДРПОУ 22867774

10.10.2012 № 23-01-25/181

На № _____ від _____

Ректору ДЗ «Дніпропетровська
медична академія Міністерства
охорони здоров'я України»
Дзяку Г.В.

Шановний Георгію Вікторовичу!

Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України розглянув подані матеріали щодо надання грифу на видання навчального посібника «Лікування нервових хвороб з позицій доказової медицини» (автори Школьник В.М., Бараненко О.М., Юдіна Т.В. та ін.), і повідомляє, що рукопис розглянуто на засіданні Комісії з медицини науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Комісія ухвалила рукопис до видання з грифом: «Рекомендовано Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів курсів підвищення кваліфікації вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та закладів післядипломної освіти» (протокол № 3 від 16.10.2012 р. засідання Комісії з медицини науково-методичної ради з питань освіти МОНмолодьспорту України).

Просимо Вас зобов'язати авторів надіслати на адресу Центрального методичного кабінету з вищої медичної освіти МОЗ України (01001, м.Київ, вул.Трьохсвятительська, 4 А) контрольний примірник книги після її виходу в світ.

З повагою
директор

Г.С. Вітенько

Штенько 279 19 45

19

Додаток № 9

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

вул. Трьохсвятительська, 4А, м. Київ, 01001 тел./факс (044) 279-19-45;
E-mail: cmkvmc@ukr.net, код ЄДРПОУ 22867774

6.09.2007 № 23-01-25/42

На № _____ від _____

Ректору Дніпропетровської
державної медичної академії
Дзяку Г.В.

Вельмишановний Георгію Вікторовичу!

Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України повідомляє, що відеофільми наочних посібників «Стискаюче-охолоджуюча пов'язка на голові» (автори О.Є.Малевич, Ю.П.Матросов та інш.), «Локальна гіпотермія апаратом Ятрань» (автори О.Є.Малевич, М.П.Комський та інш.), «Локальна гіпотермія м'яких тканин» (автори О.Є.Малевич, А.С.Комок та інш.), «Локальна гіпотермія при зламах нижньої щелепи» (автори О.Є.Малевич, А.С.Комок та інш.), «Пристрій для механотерапії» (автори О.Є.Малевич, Д.В.Чернов та інш.), «Остеосинтез зламів кісток вилицевої-щелепового комплексу» (автори О.Є.Малевич, В.І.Марікуца та інш.) розглянуті на засіданні Комісії з медицини науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Згідно з її рішенням рукопис ухвалені до видання з грифом: «Рекомендовано Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як наочні посібники для викладання хірургічної стоматології для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації» (протокол засідання Комісії з медицини НМР МОН України № 3 від 7.06.2007 р.).

Просимо зобов'язати авторів надіслати на адресу Центрального методичного кабінету з вищої медичної освіти МОЗ України (01001, м.Київ, вул.Трьохсвятительська, 4 А) редакторський висновок видавництва на рукопис і контрольний примірник книги.

З повагою
директор

І.С.Вітенко